

ਮਾਡਲ ਟੈਸਟ ਪੇਪਰ
ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 2021-22
ਟਰਮ-2, XII
ਭੂਗੋਲ

ਨੋਟ:

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਭਾਗ-I ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ 2-3 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਭਾਗ-II ਦੇ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ। ਉੱਤਰ 7 ਤੋਂ 8 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11 (ਭਾਗ-III) ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 12 (ਭਾਗ-IV) ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਚੋਣਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਛੇ ਅੰਕ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ 12 ਤੋਂ 15 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 13, ਨਕਸ਼ਾ ਭਰਨ ਅਤੇ ਲੇਬਲਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਛੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਨੁਕਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ-I

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਪੇਂਡੂ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਘਰੇਲੀ ਉਦਯੋਗ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. 'ਸੁਨਹਿਰੀ ਚਤਰਭੁਜ' ਉੱਪਰ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਚਾਰ 'R' ਕੀ ਹਨ?
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4. ਵਰਣਾਤਮਿਕ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੱਸੋ।

2×4=08

ਭਾਗ-II

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5. ਕੱਚੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜਾ ਉਦਯੋਗ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਸੁਝਾਓ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7. ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8. ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਜ਼ੋਨਾਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9. ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਭਾਰਤ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਿਰਮੌਰਤਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਕੋਈ 8 ਨੁਕਤੇ ਦੱਸੋ।

4×4=16

ਭਾਗ-III

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:-

ਅੰਕੜੇ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅੰਕੜੇ ਇੱਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੂਗੋਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅੰਕੜਾਤਮਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ/ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅੰਕੜੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੰਕੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਗੌਣ ਅੰਕੜੇ/ਸੈਕੰਡਰੀ ਡਾਟਾ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅੰਕੜੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਤੇ ਗੌਣ (ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ) ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿੱਜੀ ਨਿਰੀਖਣ, ਇੰਟਰਵਿਊ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰਣੀ/ਸ਼ਡਿਊਲ ਆਦਿ ਮੁੱਢਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਗੌਣ/ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਰੋਤ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ, ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਡਾਟਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਫ, ਚਿੱਤਰ, ਨਕਸ਼ੇ ਜਾਂ ਚਾਰਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(i) ਮੁੱਢਲੇ ਅੰਕੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

(ii) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਕਿੰਨੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

(iii) ਅਖੰਡ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(iv) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰੂਪ ਕਿਹੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?

04

ਭਾਗ-IV

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12. ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਅਧਾਰਾਂ ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਓ।

ਜਾਂ

ਪਾਰ-ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਰੇਲਵੇ ਜਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਓ।

06

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13 (ੳ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਦਿਖਾਓ:

(i) ਪੈਂਟ ਉਰਜਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਸੂਬਾ (ii) ਮਥੁਰਾ ਤੇਲ ਰਿਫਾਇਨਰੀ (iii) ਦੁਰਗਾਪੁਰ ਸਟੀਲ ਪਲਾਂਟ

(iv) ਉੱਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਹੈੱਡ-ਕੁਆਰਟਰ (v) ਡਾਇਮੰਡ ਕੁਆਡਰੀਲੇਟਰਲ ਦਾ ਦੱਖਣੀ ਕੋਨਾ (vi) ਸਰ ਕਰੀਕ

(ਅ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਦੱਸੋ:

(i) ਤਾਂਬਾ ਉਤਪਾਦਨ ਪੱਟੀ (ii) ਕੌਮੀ ਜਲ ਮਾਰਗ (iii) ਬੰਦਰਗਾਹ

(iv) ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਰਾਜ (v) ਫ਼ਸਲ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ (vi) ਪੇਂਡ (ਨਕਦ) ਫ਼ਸਲ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ

3+3=06

